Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2015, sp. zn. 30 Cdo 1994/2013, ECLI:CZ:NS:2015:30.CDO.1994.2013.1

Číslo: 62/2015

Právní věta:

Podmínka, že všechny strany řízení výslovně či jiným jednoznačným způsobem přijaly příslušnost soudů ve smyslu čl. 12 odst. 3 Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. 11. 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení Nařízení (ES) č. 1347/2000, není splněna tehdy, jestliže ten z rodičů, který u soudu řízení nezahájil, později u téhož soudu zahájí druhé řízení a při prvním úkonu, který mu náleží v rámci prvního řízení, namítá nepříslušnost tohoto soudu.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.01.2015

Spisová značka: 30 Cdo 1994/2013

Číslo rozhodnutí: 62

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Evropská unie, Příslušnost soudu, Rodičovská odpovědnost (o. z.), Výchova nezletilých dětí

Předpisy: čl. 10 bod b Nařízení (ES) č. 2201/2003
čl. 12 odst. 3 Nařízení (ES) č. 2201/2003
čl. 16 Nařízení (ES) č. 2201/2003
čl. 2 bod 7 Nařízení (ES) č. 2201/2003
čl. 8 odst. 1 Nařízení (ES) č. 2201/2003
§ 109 odst. 1 písm. d) o. s. ř.
§ 243b odst. 1 o. s. ř. ve znění do 31.12.2013

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Usnesením K r a j s k é h o s o u d u v Českých Budějovicích ze dne 11. 4. 2013 bylo změněno usnesení O k r e s n í h o s o u d u v Českém Krumlově ze dne 1. 2. 2013 tak, že řízení se nezastavuje.

Soud prvního stupně prohlásil svou nepříslušnost a řízení zastavil s odůvodněním, že děti měly ke dni zahájení řízení bydliště v R., a proto podle čl. 8 odst. 1 Nařízení Rady ES č. 2201/2003 ze dne 27. 11. 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení Nařízení (ES) č. 1347/2000 (dále jen „Nařízení Brusel II bis“ nebo jen „Nařízení“) není ve věci mezinárodně příslušný český, ale rakouský soud. Odvolací soud dospěl k

závěru, že mezinárodní příslušnost českého soudu je založena ve smyslu ustanovení článku 12 odst. 3 Nařízení, neboť nezletilé děti mají silný vztah k České republice, kde se narodily a jejímiž jsou státními příslušníky a s mezinárodní příslušností českého soudu účastníci řízení souhlasili.

Proti usnesení odvolacího soudu podala dovolání matka (dále též „dovolatelka"), v němž současně žádala, aby Nejvyšší soud odložil právní moc napadeného usnesení. Nejvyšší soud návrhu matky vyhověl a usnesením ze dne 31. 7. 2013 právní moc usnesení odvolacího soudu podle ustanovení § 243 písm. b) o. s. ř. ve znění účinném od 1. 1. 2013 odložil.

Dovolatelka namítala, že podmínka přijetí – výslovně či jiným jednoznačným způsobem – mezinárodní příslušnosti českého soudu účastníky řízení, vyžadovaná v čl. 12 odst. 3 Nařízení Brusel II bis, nebyla v daném případě splněna. Má za to, že přijetí příslušnosti českého soudu matkou nelze vykládat izolovaně pouze ze samotného návrhu matky na úpravu poměrů k nezletilým dětem podaného u Okresního soudu v Českém Krumlově, ale je třeba jej posuzovat „v kontextu celé situace". Namítala nesprávné posouzení podmínek tzv. pokračování příslušnosti dle čl. 12, bod 3 cit. Nařízení, stanovící kumulativní podmínky, za kterých je soud členského státu příslušný k rozhodnutí ve věci rodičovské zodpovědnosti v tomto řízení. Především je definováno, že dítě má mít silný vztah k tomuto členskému státu, dále že všechny strany řízení v době zahájení řízení přijaly příslušnost soudu výslovně či jiným jednoznačným způsobem a je to v zájmu dítěte.

Dovolatelka zdůraznila, že otec podal (jako první) návrh dne 26. 10. 2012 u Okresního soudu v Českém Krumlově na úpravu poměrů k nezletilým dětem a současně i dle pravomocného předběžného opatření Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 1. 11. 2012 potvrzeného usnesením Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 12. 12. 2012 děti odebral z péče matky, ve které se do té doby nacházely, přemístil je bez vědomí a souhlasu matky do České republiky a domáhal se svěření dětí do péče. Přemístění dětí do České republiky proběhlo tak, že otec vytrhl děti z jejich prostředí a nevrátil je matce z dohodnutého styku. Za dané situace matka navštívila příslušné úřady v České republice a v Rakousku, přičemž Orgánem sociálně právní ochrany dětí v Českém Krumlově jí bylo doporučeno podat si návrh na úpravu poměrů k nezletilým dětem a byl jí i předán standardní formulář využívaný těmito orgány, který matka vyplnila a podala k Okresnímu soudu v Českém Krumlově. Nikdo matce nepodal informace, kde se děti nacházejí, co se s nimi děje a v podstatě jí byly i odmítnuty informace zjištěné orgánem sociálně právní ochrany dětí ze šetření u otce. V situaci, kdy děti byly fakticky protiprávně odejmuty z její péče, a matka nevěděla, kde se děti nacházejí, postupovala v souladu s doporučením tohoto úřadu. Teprve za situace, kdy matka byla seznámena s celou problematikou, výslovně i fakticky pouhé dva dny po podání jejího návrhu, tj. 31. 10. 2012, vyjádřila jednoznačně nesouhlas s mezinárodní příslušností Okresního soudu v Českém Krumlově.

Dovolatelka dále namítala, že nesprávně je rovněž posouzena právní otázka, zda je v zájmu dítěte, aby řízení probíhalo v České republice. Zdůraznila, že odvolací soud se k této otázce vůbec nevyjádřil, ačkoliv podmínky pro určení pokračování v příslušnosti u Okresního soudu v Českém Krumlově dle čl. 12, bod 3 Nařízení je třeba splnit kumulativně. Tato otázka nebyla zkoumána a již jen z praktického hlediska neshledává zájem dětí na tom, aby řízení probíhalo v místě vzdáleném více jak 125 km od jejich současného bydliště, kdy bude třeba nepochybně provádět dokazování nejen z hlediska místních poměrů v bydlišti nezletilých, jejich škole resp. školce, kterou navštěvují, ale i případným vyšetřením prostřednictvím znalců z oboru psychiatrie, odvětví dětské psychologie, a děti budou nuceny na tato vyšetření dojíždět na značnou vzdálenost, např. i v době, kdy nezl. R. bude mít školní povinnosti.

Dovolatelka pokládá otázky, jež mají dle jejího přesvědčení zásadní právní význam a sice a) zda lze úkon matky, kterým podala návrh na úpravu poměrů k nezletilým u Okresního soudu v Českém Krumlově, považovat za výslovný či jiným jednoznačným způsobem vyjádřený souhlas (přijetí)

příslušnosti uvedeného soudu, b) zda je splněna podmínka, že řízení je v zájmu nezletilých dětí, pokud bude řízení o úpravu poměrů k nim probíhat u soudu podstatně vzdáleného od jejich obvyklého bydliště, c) zda je možné ztotožňovat první úkon účastníka ve věci samé, který řízení nezahájil, s vyjádřením vůle v době zahájení řízení. Z výše uvedených důvodů navrhla, aby Nejvyšší soud napadené usnesení dovolacího soudu zrušil a věc tomuto soudu vrátil k dalšímu řízení.

Otec ve vyjádření k dovolání uvedl, že dovolání by mělo být odmítnuto pro nepřípustnost, neboť věc se týká právních vztahů upravených zákonem o rodině, popřípadě proto, že jednání matky nese stopy tzv. mezinárodního únosu dětí, kde dovolání rovněž není přípustné.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném od 1. 1. 2013.

Dovolání proti rozsudku odvolacího soud bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou a řádně zastoupenou podle ustanovení § 241 odst. 1 o. s. ř. Dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., neboť se jedná o konečné rozhodnutí odvolacího soudu, které závisí na vyřešení otázky procesního práva, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena. Pro usnesení odvolacího soudu bylo určující, zda podání návrhu na úpravu poměrů k nezletilým u Okresního soudu v Českém Krumlově bylo možno považovat za výslovný či jiným jednoznačným způsobem vyjádřený souhlas (přijetí) příslušnosti uvedeného soudu ve smyslu čl. 12 Nařízení.

Podle čl. 8 odst. 1 Nařízení jsou soudy členského státu příslušné ve věci rodičovské zodpovědnosti k dítěti, které má v době podání žaloby obvyklé bydliště na území tohoto členského státu.

Podle čl. 12 odst. 1 Nařízení, soudy členského státu příslušné podle článku 3 rozhodovat o návrhu na rozvod, rozluku nebo na prohlášení manželství za neplatné jsou příslušné rozhodovat o každé věci týkající se rodičovské zodpovědnosti spojené s tímto návrhem v případě,

a) že alespoň jeden z manželů má rodičovskou zodpovědnost k dítěti a

b) manželé a nositelé rodičovské zodpovědnosti v době zahájení řízení příslušnost soudů výslovně či jiným jednoznačným způsobem přijali a je to v zájmu dítěte.

Podle čl. 12 odst. 2 Nařízení soudní příslušnost podle odstavce 1 končí,

a) jakmile se rozhodnutí vyhovující návrhu na rozvod, rozluku nebo na prohlášení manželství za neplatné nebo tento návrh zamítající stane pravomocným;

b) v případech, kdy řízení o rodičovské zodpovědnosti ke dni uvedenému v písmenu a) stále probíhá, jakmile se rozhodnutí vydané v takovém řízení stane pravomocným;

c) jakmile řízení uvedená v písmenech a) a b) skončí z jiného důvodu.

Podle čl. 12 odst. 3 Nařízení, soudy členského státu jsou příslušné k rozhodnutí ve věci rodičovské zodpovědnosti i v jiných řízeních, než která jsou uvedena v odstavci 1, v případě, že

a) dítě má silný vztah k tomuto členskému státu, zejména z toho důvodu, že jeden z nositelů rodičovské zodpovědnosti má v tomto členském státě obvyklé bydliště nebo dítě je státním příslušníkem tohoto členského státu,

a

b) všechny strany řízení v době zahájení řízení příslušnost soudů výslovně či jiným jednoznačným způsobem přijaly a je to v zájmu dítěte.

Podle čl. 12 odst. 4 Nařízení v případě, že dítě má své obvyklé bydliště na území třetího státu, který není smluvní stranou Haagské úmluvy ze dne 19. 10. 1996 o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí, považuje se soudní příslušnost podle tohoto článku za příslušnost v zájmu dítěte, zejména pokud se zjistí nemožnost konání řízení v daném třetím státě.

Podle bodu 12 úvodních ustanovení Nařízení, pravidla pro určení příslušnosti ve věcech rodičovské zodpovědnosti stanovená tímto Nařízením jsou formulována s ohledem na nejlepší zájmy dítěte, zejména na blízkost. To znamená, že příslušným by měl být především soud členského státu, ve kterém má dítě své obvyklé bydliště, s výjimkou určitých případů změny bydliště dítěte, nebo soud určený dohodou nositelů rodičovské zodpovědnosti.

Soudy obou stupňů při posuzování své mezinárodní příslušnosti správně vyšly z toho, že obvyklý pobyt jednoho z účastníků řízení na území jiného členského státu, než ve kterém má proběhnout řízení, zakládá mezinárodní prvek ve smyslu článku 81 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie. Správně též uzavřely, že na projednávanou věc se vztahuje Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. 11. 2003, neboť úprava styku s nezletilým spadá pod pojem rodičovské zodpovědnosti podle čl. 2 bod 7 Nařízení. Sporné však mezi rodiči zůstává, zda k projednání a rozhodnutí věci jsou příslušné soudy Rakouska, či České republiky.

Protože Soudní dvůr tuto otázkou dosud neřešil (a o tzv. acte éclairé se tudíž nejedná), zbývá posoudit, zda jde o tzv. acte clair.

Článek 12 odst. 3 nepřesně v českém překladu označený jako „pokračování příslušnosti“ (anglicky prorogation of jurisdiction, francouzsky Prorogation de compétence, německy Vereinbarung über die Zuständigkeit, slovensky Dohoda o súdnej právomoci) představuje určitou, byť omezenou možnost volby mezinárodní příslušnosti soudu samotnými účastníky. To je zřejmé zejména s přihlédnutím k bodu 12 úvodních ustanovení Nařízení. Článek 12 odst. 3 nemá předobraz v nahrazovaném Nařízení (ES) č. 1347/2000 (tzv. Nařízení Brusel II) a důvod proč autonomie stran byla do čl. 12 odst. 3 přijata, je zájem na smírném řešení věci mezi stranami (srov. Magnus, Mankowski, Pataut, Brussels IIbis Regulation /2012/, Art. 12 note 46). Protože však zakládá mezinárodní příslušnost ve věcech rodičovské zodpovědnosti na jiných ukazatelích než obvyklém pobytu dítěte, představuje i výjimku z obecné příslušnosti v těchto věcech, zakotvené v čl. 8 Nařízení. Pro restriktivní výklad této výjimky svědčí i fakt, že v čl. 12 odst. 1 Nařízení je zamýšlena jako rozšíření příslušnosti soudu, který rozhoduje o rozvodu manželství, prohlášení manželství za neplatné či prohlášení jeho neplatnosti a rovněž v článku 12 odst. 3 je možnost omezené volby soudu úzce spojena s „jinými řízeními, než uvedenými v odstavci 1“. Předpokládá se tedy, že článek 12 odst. 3 představuje rozšíření působnosti rozvodového soudu tam, kde příslušnost rozvodového soudu není založena článkem 3, ale článkem 7 Nařízení, tedy v případech zbytkové příslušnosti, odkazující na vnitrostátní právní předpisy); případně v situaci, kdy o rodičovské zodpovědnosti bude rozhodovat soud, již jinak (dříve) příslušný rozhodovat v související věci (např. v řízení o navrácení rodičovské zodpovědnosti). Podpůrným argumentem pro velmi restriktivní výklad výjimky umožňující účastníkům řízení založit příslušnost soudu jinak než podle obvyklého pobytu dítěte je i argument, že v opačném případě by bylo ohroženo fungování článku 15 Nařízení umožňujícím přenesení příslušnosti z mezinárodně příslušného soudu na soud jiného členského státu EU (srov. Magnus, Mankowski, Pataut, opus cit, note 49). Smysl článku 15, představujícím výjimku ze zásady lis pendens přitom není neznámý českému právnímu řádu, neboť ustanovení § 177 odst. 2, věty první, o. s. ř. obsahuje obdobné pravidlo na vnitrostátní

úrovni. Citovaní autoři však připouští i možnost širšího výkladu, který je podporován i domácí právní vědou (srov. Zavadilová M., Komentář k Nařízení o uznávání rozhodnutí ve věcech manželských /„Brusel IIbis"/, ASPI ID KO32003R2201CZ) umožňující aplikaci čl. 12 odst. 3 i v situaci, kdy jiné související řízení neprobíhá. Soudní dvůr Evropské unie se dosud k této otázce nevyjádřil, nicméně pro aplikaci článku 12 odst. 3 Nařízení v přezkoumávané věci bylo rozhodné, zda ze strany dovolatelky se skutečně jednalo o „výslovné či jiné jednoznačné přijetí" příslušnosti českého soudu.

Z výše uvedeného je zřejmé, že výklad čl. 12 odst. 3 Nařízení nepředstavuje acte éclairé ani acte clair, a Nejvyšší soud proto řízení usnesením č.j. 30 Cdo 1994/2013-362a, ze dne 12. 11. 2013, podle § 243b a § 109 odst. 1 písm. d) o. s. ř. přerušil a požádal SDEU o odpověď na následující předběžné otázky (srov. též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 7. 2010, sp. zn. 31 Cdo 2325/2008, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod číslem 29/2011).

> 1) Je třeba vykládat čl. 12 odst. 3 (nařízení č. 2201/2003) tím způsobem, že zakládá příslušnost k řízení o rodičovské zodpovědnosti i v případě, že neprobíhá žádné další související řízení (tj. jiné řízení, než která jsou uvedena v odstavci 1)?
>
> 2) A v případě kladné odpovědi na první otázku:
>
> > Je třeba čl. 12 odst. 3 (nařízení č. 2201/2003) vykládat tím způsobem, že „výslovným či jiným jednoznačným přijetím" příslušnosti se rozumí i situace, kdy strana, která řízení nezahájila, podá samostatný návrh na zahájení řízení v téže věci, avšak vzápětí při prvním úkonu, který jí náleží, namítá nepříslušnost soudu v řízení dříve zahájeném k návrhu jiné strany?

Rozsudkem ze dne 12. 11. 2014, sp. zn. C-656/13, SDEU rozhodl takto:

> 1) Článek 12 odst. 3 nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. 11. 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000 musí být vykládán v tom smyslu, že pro účely řízení o rodičovské zodpovědnosti umožňuje založit příslušnost soudu členského státu, v němž dítě nemá obvyklé bydliště, i v případě, že u zvoleného soudu neprobíhá žádné jiné řízení.
>
> 2) Článek 12 odst. 3 písm. b) nařízení č. 2201/2003 musí být vykládán v tom smyslu, že nelze mít za to, že příslušnost soudu, u něhož jeden z účastníků zahájil řízení ve věci rodičovské zodpovědnosti, „všechny strany řízení (…) výslovně či jiným jednoznačným způsobem přijaly" ve smyslu tohoto ustanovení, pokud žalovaný v tomto prvním řízení zahájí později u téhož soudu druhé řízení a při prvním úkonu, který mu náleží v rámci prvního řízení, namítá nepříslušnost tohoto soudu.

Soudní Dvůr (třetí senát) přitom v bodech 55-58 odůvodnění vyložil, že podle samotného znění čl. 12 odst. 3 písm. b) nařízení č. 2201/2003 musí „všechny strany řízení v době zahájení řízení příslušnost soudů výslovně či jiným jednoznačným způsobem přijmout". Článek 16 tohoto nařízení upřesňuje, že za zahájení řízení u soudu se v zásadě považuje okamžik, kdy byl návrh na zahájení řízení nebo jiná obdobná písemnost podán k soudu. Jasné znění tohoto ustanovení, vykládané ve světle uvedeného článku 16, tak vyžaduje, aby byla prokázána existence výslovné nebo přinejmenším jednoznačné shody ohledně uvedené prorogace příslušnosti mezi všemi účastníky řízení, a to nejpozději ke dni, kdy je návrh na zahájení řízení nebo jiná obdobná písemnost podán ke zvolenému soudu. Tak tomu zjevně nemůže být v případě, kdy je řízení u dotčeného soudu zahájeno pouze z podnětu jednoho z účastníků řízení, kdy druhý účastník řízení později zahájí u téhož soudu jiné řízení a kdy tento druhý účastník řízení při prvním úkonu, který mu náleží v rámci prvního řízení, zpochybní příslušnost jednajícího soudu. Je třeba dodat, že jestliže bylo u soudu zahájeno řízení v souladu s čl. 12 odst. 3

nařízení č. 2201/2003, lze nejlepší zájem dítěte zajistit jen tak, že bude v každém jednotlivém případě přezkoumána otázka, zda je zamýšlená prorogace příslušnosti v souladu s tímto nejlepším zájmem, a že prorogace příslušnosti na základě čl. 12 odst. 3 nařízení č. 2201/2003 platí jen pro konkrétní řízení, které bylo zahájeno u soudu, v jehož případě došlo k prorogaci příslušnosti (v tomto smyslu viz rozsudek E, EU:C:2014:2246, body 47 a 49).

Promítnutí závěrů SDEU do přezkoumávané věci má za následek závěr o nesprávnosti právního závěru odvolacího soudu, že mezinárodní příslušnost českých soudů byla v přezkoumávané věci založena podle čl. 12 odst. 3 Nařízení. Odvolací soud závěr o přijetí příslušnosti českého soudu dovolatelkou spojoval s jejím návrhem na svěření nezletilých dětí do výchovy, podaným dne 29. 10. 2012 u soudu prvního stupně. Na rozdíl od odvolacího soudu však dovolací soud „jednoznačnost" takového projevu vůle neshledává. Dovolatelčino vysvětlení, že návrh na úpravu poměrů k nezletilým podala jen z důvodu zjištění informací o jejich stavu, aniž by zamýšlela vést řízení před českým soudem, se jeví jako věrohodné s přihlédnutím k dalším skutečnostem, které se podávají z obsahu spisu a jsou popsány v bodech 17- 24 rozsudku SDEU. Nelze tak dospět k závěru, že mezinárodní příslušnost českých soudů byla založena „prorogací" ve smyslu čl. 12 odst. 3 Nařízení.

Závěr, že čl. 12 odst. 3 Nařízení se pro posouzení mezinárodní příslušnosti českého soudu neužije, však – s ohledem na okolnosti případu – nevylučuje, že mezinárodní příslušnost českého soudu by mohla být založena podle jiného ustanovení Nařízení. V úvahu by totiž mohla přicházet mezinárodní příslušnost českého soudu podle čl. 10 Nařízení, podle něhož by české soudy byly mezinárodně příslušné, jestliže děti v době bezprostředně před zahájením řízení měly obvyklé bydliště na území ČR, i když došlo k jejich neoprávněnému odebrání nebo zadržení. Tato otázka nebyla ke dni rozhodování v úplnosti vyřešena a dovolací soud k zjištěním vyšlým najevo po rozhodnutí odvolacího soudu přihlížet nemohl (§ 243f odst. 1 o. s. ř.).

V této souvislosti se především jedná o zjištění, že podle sdělení Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí ze dne 17. 5. 2013 rozhodl rakouský soud o nenavracení nezletilých do ČR a dle sdělení téhož úřadu ze dne 18. 10. 2013, rakouský Nejvyšší soud dne 9. 9. 2013 odmítl otcovo dovolání a potvrdil rozhodnutí soudu o nenavracení nezletilých dětí do ČR.

Pro rozhodnutí o mezinárodní příslušnosti je určující nejen samotný závěr o nenavracení nezletilých dětí do ČR, ale i důvod, pro který tak rakouský soud rozhodl. Je-li jím závěr, že v době tvrzeného neoprávněného přemístění nebo zadržení dětí v Rakousku tyto již na území Rakouska měly obvyklý pobyt, je třeba tento důvod zohlednit v kontextu se zjištěními, která ohledně obvyklého pobytu učinil již soud prvního stupně. Jiným důvodem – podle obsahu spisu se však nepodávajícím – by bylo nenavrácení dětí při aplikaci čl. 13 Haagské úmluvy o civilních aspektech mezinárodních únosů dětí (sdělení MZV č. 34/1998 Sb., o sjednání Úmluvy o civilních aspektech mezinárodních únosů dětí), což by se nutně muselo promítnout do rozhodnutí soudu prvního stupně (Okresního soudu v Českém Krumlově) podle čl. 11 odst. 8 Nařízení, v němž by tento soud rozhodl o navrácení do ČR; případně o nenavrácení, s čímž by se pojil závěr o mezinárodní příslušnosti rakouských soudů (čl. 10 písm. b) alinea iv) Nařízení. Z obsahu spisu se však dosud podává, že soud prvního stupně do doby než rozhodne SDEU o předběžné otázce, resp. dovolací soud o dovolání, rozhodoval předběžnými opatřeními podle čl. 20 Nařízení, tedy jako by nebyl mezinárodně příslušný.

Usnesení odvolacího soudu ze shora dosažených závěrů nevychází a je tedy nutno hodnotit je jako nesprávné (§ 243b odst. 2 o. s. ř.); Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) je proto zrušil, aniž ve věci nařídil jednání (§ 243a odst. 1 o. s. ř.).

V dalším řízení odvolací soud ověří důvody, pro které došlo k nenavrácení nezletilých dětí do ČR z důvodu tzv. mezinárodního únosu dětí a bude se nadále zabývat zjištěním – které již vykonal soud prvního stupně – kde měly nezletilé děti obvyklý pobyt ve smyslu čl. 8 odst. 1 Nařízení v době

zahájení řízení (29. 10. 2012). Vyjde přitom ze závěrů, vyložených Nejvyšším soudem v usnesení ze dne 27. 9. 2011, sp. zn. 30 Cdo 2244/2011. Zde Nejvyšší soud vyložil, že obvyklý pobyt (bydliště) ve smyslu čl. 8 odst. 1 Nařízení představuje místo, v němž má osoba těžiště svého života. Přichází-li v úvahu určení obvyklého pobytu (bydliště) na území více států EU, je úkolem soudu, s přihlédnutím ke všem okolnostem případu, určit poměr rodinného a společenského začlenění dítěte v jednom členském státu k rodinnému a společenskému začlenění dítěte v jiném členském státě. Kritéria pro rozlišení významnosti jednotlivých ukazatelů jsou uvedena v judikatuře SDEU, přičemž poměr, který může posléze vyznít ve prospěch některého z členských států přicházejících v úvahu, může být určen až s přihlédnutím ke všem okolnostem případu.

Odvolací soud v dalším řízení nepřehlédne závěr soudu prvního stupně, že nezletilé děti měly v době zahájení řízení u českého soudu (26. 10. 2012) těžiště svého života v Rakousku, neboť po předcházející střídavé výchově v obou státech začaly od 1. 9. 2012 docházet do školy a školky v Rakousku, kde s matkou žily.